

Toelichting beheerpakketten en adviestarieven ANLb2016

Het nieuwe stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLB) maakt een onderscheid in voordeurafspraken tussen provincie en collectief en de achterdeurafspraken tussen collectief en deelnemers ANLB. Dit onderscheid heeft ook invloed op de beheervergoeding per beheerpakket. De adviestarieven van SCAN zijn een hulpmiddel voor de collectieven om de begroting van de gebiedsaanvraag op te stellen. In dit document geeft SCAN een advies hoe collectieven hier mee om kunnen gaan.

De volgende onderwerpen worden toegelicht in deze notitie:

1. Het doel van het adviestarief
 - 1.1 Aan de voordeur: begroting van de gebiedsaanvraag maken
 - 1.2 Aan de achterdeur: bepalen van een reële beheervergoeding
2. Uitgangspunten voor het tarief van een beheerpakket
 - 2.1 Het onderscheid tarief / beheervergoeding
 - 2.2 Opbouw van het tarief
 - 2.3 Berekening van de beheervergoeding per beheerpakket
 - 2.4 Een tarief moet altijd staatssteun-proof zijn
 - 2.5 Alleen vergoeding van bovenwettelijke activiteiten
3. Het bepalen van de beheervergoeding
 - 3.1 De beheervergoeding i.r.t. de transactiekosten
4. Bijzonderheden bij specifieke beheerpakketten

1. Doel van het adviestarief

1.1 AAN DE VOORDEUR: BEGROTING VAN DE GEBIEDSAANVRAAG MAKEN

De adviestarieven per beheerpakket zijn eerst en vooral bedoeld als een hulpmiddel voor de Collectieven om de begroting van de gebiedsaanvraag op te bouwen: wat gaan we doen en hoeveel subsidie vragen we daarvoor aan?

Met de adviestarieven stelt elk collectief aan de achterdeur een begroting op voor de vergoeding van het uit te voeren beheer en de benodigde organisatiekosten. Verder hebben de adviestarieven van SCAN eigenlijk geen rol.

In de gebiedsaanvraag geeft het collectief het gemiddelde tarief per hectare (per leefgebied) aan: het totaalbedrag van de begroting gedeeld door het aantal hectares onder beheer. Dit gemiddelde hectarebedrag komt ook terug in de beschikking van de Provincie op de gebiedsaanvraag.

De verantwoording van het beheer en de uiteindelijke uitbetaling wordt gedaan op basis van het gemiddelde tarief uit de beschikking. De tarieven per beheerpakket komen dus niet terug aan de voordeur van het collectief.

1.2 AAN DE ACHTERDEUR: BEPALEN VAN EEN REELE BEHEERVERGOEDING

In de beheerstrategie bepaalt het collectief welke beheerpakketten zij de deelnemers aanbieden en tegen welke beheervergoeding. Deze beheervergoeding kán gelijk zijn aan de beheervergoeding op de lijst van SCAN, maar dat hoeft beslist niet. Het is vaak zelfs aan te raden om hiervan af te wijken.

Eigen verantwoordelijkheid is hier het sleutelbegrip. Het gaat er om dat de eigen beheerstrategie ingaat op 'wat willen we, en hoe willen we dat bereiken?', voordat de deelnemers worden geworven. De beheerpakketten van SCAN bieden veel flexibiliteit en ruimte. Vaak is een beheerpakket van SCAN eigenlijk te globaal beschreven om zo aan de deelnemers aan te bieden. Het pakket 'akkerranden' (pakket 19) bijvoorbeeld vereist niet meer dan dat er een akkerrand aanwezig moet zijn, maar wat er in die rand gebeurt is behoorlijk vrij. Het Collectief geeft daar zelf, afhankelijk van het doel van de rand, een geschikte invulling aan.

Het is dus cruciaal dat er tussen de voordeur (globaal en op hoofdlijnen) en de achterdeur (specifiek en concreet) vanuit een heldere visie keuzes worden gemaakt. Dit geldt óók voor de beheervergoedingen. Niet zo maar de lijst van SCAN doorsturen naar de deelnemers, maar op basis van eigen kennis en ervaring eerst bedenken 'wat vinden wij zelf een redelijke vergoeding voor de betreffende activiteit?'. En mogelijk wil je als collectief een bepaalde variatie aanbrengen met verschillende beheervergoedingen aan de achterdeur. Bijvoorbeeld:

- een hogere vergoeding voor ingezaaide akkerranden t.o.v. braakranden;
- verschillende vergoedingen voor het beschermen van een kievitnest vs. een slobendennest, een gruttonest enz.;
- hogere uitbetalingen bij arbeidspieken wanneer sprake is van periodiek intensie(f)(ver)beheer (zoals bij veel vormen van landschapsbeheer);
- verschillende vergoedingen voor verschillende bedekkingsgraden bij het beheer van bomenrijen, hakhout- en struweelranden.

Wees realistisch. Voor legselbeheer (pakket 4) staat een adviestarief van ruim 150 euro per nest. Dat is het maximum. Maar in veel gevallen is dat geen realistisch tarief voor het beschermen van een nest. Zoek het randje niet op, maar bepaal een reëel tarief.

2. Uitgangspunten voor het tarief van een beheerpakket

2.1 HET ONDERSCHIED TARIEF / BEHEERVERGOEDING

Eerst een verduidelijking van beide begrippen:

- Tarief: het bedrag per beheerpakket (per hectare, m¹, stuks, etc.) dat zowel de transactiekosten (overhead) van het collectief omvat, als de beheervergoeding voor de deelnemer.
- Beheervergoeding: dat deel van het tarief (per hectare, m¹, stuks, etc.) dat beschikbaar is voor de deelnemers.

In figuur 1. hieronder is dit onderscheid schematisch weergegeven.

Figuur 1: opbouw van het tarief per beheerpakket

2.2 OPBOUW VAN HET TARIEF

Inmiddels is er een landelijk overzicht van beheerpakketten beschikbaar. Voor elk beheerpakket is een tarief berekend op basis van de Catalogus Groenblauwe Diensten. Het tarief omvat de volgende kosten:

- 100% van de arbeidskosten van de deelnemer voor de uitvoering van het beheer en/of 100% van de inkomstenderiving n.a.v. het uitvoeren van het beheer;
- De transactiekosten van het collectief voor uitvoering van de gebiedsaanvraag à 20% bovenop de vergoeding voor de deelnemer.

Een agrarier maakt daarnaast ook nog kosten voor zijn administratie of bijvoorbeeld het maken van een graslandplanning. Voorheen waren deze 'algemene kosten' automatisch onderdeel van het tarief voor het beheerpakket. Dit past echter niet meer automatisch in de nieuwe regeling. Daarom wordt er voor het nieuwe stelsel een onderscheid gemaakt tussen een toeslag weidevogelmozaïekbeheer en de algemene kosten voor landschapsbeheer en akkerbeheer.

Toeslag weidevogelmozaïekbeheer - Wanneer een boer ten minste 2 weidevogel-beheerpakketten op verschillende percelen op zijn bedrijf heeft afgesloten en minimaal 10% zwaar beheer op zijn bedrijf heeft liggen, heeft hij extra kosten voor zijn bedrijfsplanning. Het gaat hier om extra werkzaamheden bijvoorbeeld voor zijn graslandplanning, het kuilen en het voeren van de koeien in de winter. Deze extra kosten zijn op dit moment nog niet meegerekend in de beheervergoedingen van de beheerpakketten. Binnenkort wordt het mogelijk om de boeren hiervoor een toeslag mozaïekbeheer te betalen. Deze toeslag is het alternatief voor de algemene kosten waarvan eerder sprake was.

Algemene kosten landschapsbeheer en akkerbeheer - De algemene kosten voor de landschapsbeheerpakketten, zoals beheerpakket 20 en 21, zijn al meegenomen in de tarieven. Echter bij het akker(randen)beheer blijkt er geen grondslag te zijn voor het berekenen van algemene kosten als onderdeel van het tarief voor de beheerpakketten. Voor beide typen beheerpakketten komt dus geen voorstel meer voor het aanpassen van de beheervergoeding danwel het tarief.

De adviestarieven omvatten dus niet alleen de vergoeding die de deelnemer kan krijgen voor zijn beheer, maar ook de transactiekosten van het collectief. Dat betekent twee dingen:

1. Hoe goedkoper het collectief de organisatie van het ANLB kan regelen, hoe meer budget er beschikbaar blijft voor het beheer door de deelnemers.
2. Het collectief mag zelf bepalen welk deel van het tarief ze beschikbaar stelt als vergoeding voor de deelnemers.

De tarieven zijn beschikbaar in de vorm van een excelbestand. Hierin is is per beheerpakket zichtbaar:

- Het adviestarief van het beheerpakket (120%)
- De beheervergoeding voor de deelnemer (100%)
- De transactiekosten voor het collectief (20%)

2.3 BEREKENING VAN DE BEHEERVERGOEDING PER BEHEERPAKKET

De tarieven per beheerpakket in het bijbehorende overzicht Tarieven beheerpakketten ANLB2016 zijn berekend op basis van de rekensystematiek van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL): dit zijn de definitieve tarieven voor 2016, gebaseerd op het prijspeil 2014. Alleen voor de weidevogelbeheerpakketten komt nog een aanvulling in de vorm van een toeslag weidevogelmozaïekbeheer.

Afhankelijk van het type beheerpakket wordt de beheervergoeding berekend vanuit de *'inkomstenderving'*, en/of vanuit *'beheeractiviteiten'*. Bij de invalshoek vanuit de inkomstenderving bereken je de beheervergoeding (globaal gezegd) door de opbrengsten van het perceel te berekenen *z*ónder beheercontract, en daar de opbrengsten van het perceel *m*ét beheercontract af te trekken. Het verschil zijn *de gederfde inkomsten*.

Vanuit de *beheeractiviteiten* kijk je naar wat je concreet moet doen in de beheereenheid, die activiteiten vermenigvuldig je met een uurtarief of bijvoorbeeld een loonwerktarief, en opgeteld vormen ze zo het totaaltarief. Deze laatste methode kent als centraal uitgangspunt dat alleen voor *extra beheeractiviteiten* betaald kan worden (dus niet voor activiteiten die bij de standaard praktijk van een boer horen). De berekening op basis van inkomstenderving wordt veel toegepast op graslanden en akkers, de werkwijze op basis van beheeractiviteiten veel in landschapselementen om zo tot de meest reële vergoeding te komen. In tabel 1 staat per type beheerpakket welke componenten bepalend zijn voor de opbouw en de hoogte van de beheervergoeding.

Als er meer informatie nodig is over de uitsplitsing van de beheervergoeding, kan deze via de regionaal projectleider van SCAN worden opgevraagd.

Tabel 1: Een overzicht van de onderdelen van de beheervergoeding uitgesplitst naar de vergoeding van de beheeractiviteiten danwel de inkomstenderving

Beheerpakket	Pakketnummer	Opbouw van de beheervergoeding (100%)
Graslandpakketten	1 t/m 3, 5, 6 en 8	Merendeel inkomstenderving (tot 95%) en klein deel beheeractiviteiten
Legselbeheer	4	Gedeeltelijk inkomstenderving en gedeeltelijk beheeractiviteiten
Ruige mest pakket	7	Alleen beheeractiviteiten
Landschapspakketten	9 t/m 11 20 t/m 29 34 t/m 36	Alleen beheeractiviteiten
Duurzaam slootbeheer	12	Alleen beheeractiviteiten
Akkerpakketten	14 t/m 19	Alleen inkomstenderving

2.4 EEN TARIEF MOET ALTIJD STAATSSTEUN-PROOF ZIJN

De adviestarieven zijn gebaseerd op de Catalogus Groenblauwe Diensten (CGBD). De CGBD biedt het maximumbedrag dat vergoed mag worden aan het collectief. In principe geldt dat de adviestarieven van SCAN gezien moeten worden als het geadviseerd maximum.

Begroot een Collectief voor een beheeractiviteit in de gebiedsaanvraag een bedrag gebaseerd op een hoger tarief dan het adviestarief van SCAN, dan neemt het Collectief daarmee een risico. De kans is dan namelijk groot dat hier sprake is van ontoelaatbare staatssteun. Bij controle zal dit leiden tot een korting en mogelijk boete.

Alleen wanneer onderbouwd kan worden dat de uitgangssituatie in een gebied sterk afwijkt van het landelijk gemiddelde, kan een hoger tarief worden verantwoord. Het collectief kan hiervoor een verzoek indienen via de regionaal projectleider SCAN bij de Commissie Beheerpakketten en tarieven (zie SCAN handleiding maatwerkpakketten). Dit is bijvoorbeeld het geval bij vaarland. De kosten voor het maaiwerk op vaarland zijn hoger dan op normaal rijland, dus in zo'n geval kan een hoger tarief goed verdedigd worden.

De staatssteuntoets vindt plaats op het niveau van de gebiedsaanvraag. Op basis van de begroting bij de gebiedsaanvraag wordt getoetst of er niet te veel betaald wordt voor de beheeractiviteiten binnen het leefgebied. Daarmee heeft het collectief de vrijheid om aan de achterdeur andere beheervergoedingen te hanteren naar de individuele deelnemers. Dit kan dan ten koste gaan van andere beheervergoedingen binnen de begroting van het Collectief. Aan de voordeur wordt het tarief immers niet hoger.

2.5 ALLEEN VERGOEDING VAN BOVENWETTELIJKE ACTIVITEITEN

Beheer mag alleen gesubsidieerd worden wanneer het een bovenwettelijke activiteit is. Wanneer een deelnemer extra maatregelen neemt boven op de wettelijke verplichtingen of het beheer op een duurdere natuurvriendelijke manier uitvoert, dan is hier sprake van een bovenwettelijke activiteit die gesubsidieerd kan worden. Dit onderscheid is niet in alle gevallen helder. Bijvoorbeeld bij de maatregelen gericht op waterkwaliteit kan hier overlap in zitten.

Twee veelvoorkomende kwesties:

1. *Baggeren met de baggerspuit.*

Het adviestarief van SCAN is 0,15 euro per meter. Dit bedrag is berekend op basis van de daadwerkelijke kosten van baggeren. Maar dat is alleen een geschikt tarief wanneer dit een bovenwettelijke activiteit betreft. Veel waterschappen echter, schrijven in de Keur voor dat er een bepaalde hoeveelheid water in de sloot moet staan. Als er gebaggerd wordt *tot* deze keurdiepte is dit niet bovenwettelijk, en kan er dus geen vergoeding voor betaald worden.

Wel is het mogelijk om in zo'n geval een vergoeding te betalen voor een aangepaste manier van baggeren, bijvoorbeeld met andere apparatuur, in combinatie met een afspraak over het moment van baggeren (baggeren op het ecologisch meest geschikte moment i.p.v. op het voor de agrariërs meest geschikte moment). Hier kan dan nog wel een vergoeding voor gegeven worden, maar deze zal lager liggen dan het adviestarief van 15 cent. Wanneer echter wordt gebaggerd dieper dan de keurdiepte (kwaliteitsbaggeren) dan is er wél sprake van een bovenwettelijke activiteit. In dat geval kan dus wel gewerkt worden met het adviestarief van 15 cent.

2. *Bemestingsvrije zone.*

Het Lozingenbesluit schrijft voor dat er geen mest mag worden aangebracht binnen 15 centimeter vanaf de insteek (of vanaf de waterlijn in veengebieden). De vraag doet zich voor in hoeverre deze bepaling overlapt met de diverse randenpakketten waarin ook bemesting is uitgesloten (5h, 13c, 13d, 19), en welke consequentie dat dan zou hebben voor het tarief. Welnu, er is *geen* sprake van overlap. Dit komt omdat in geen enkel pakket nog bemestingsbeperkingen zitten, behalve in de zgn. aanvullende beheervoorschriften. De overheid (de EU, RVO, NVWA) ziet echter alleen de beheereisen. De aanvullende beheervoorschriften moeten feitelijk gezien worden als kwaliteitseisen die de Collectieven zichzelf opleggen. Voor de baseline (het wettelijk kader) zijn alleen de beheereisen van belang. Dus kortom: er is geen probleem, en bij het randenbeheer kan gewoon het adviestarief aangehouden worden.

3. Het bepalen van de beheervergoeding

3.1 DE BEHEERVERGOEDING I.R.T. DE TRANSACTIEKOSTEN

Het streven is om tot 15% transactiekosten te komen. De regeling staat een percentage van transactiekosten toe tot een maximum van 20% op de beheervergoeding. SCAN adviseert om deze 20% volledig te reserveren voor de organisatie van het collectief.

De reden hiervoor is voornamelijk het indekken van financiële risico's. Wanneer het collectief (om welke onvoorziene reden dan ook) constateert dat de transactiekosten met 15% van de beheervergoeding niet gehaald is, en de beheervergoedingen zijn wel volledig uitbetaald, dan heeft het collectief een probleem. Het terugvorderen (los van de juridische mogelijkheden daar toe) bij de deelnemers is immers meer dan onwenselijk. Positiever is dan om na 6 jaar, bij de vaststelling van de gebiedsaanvraag, dat deel van de transactiekosten dat uiteindelijk niet nodig is geweest voor de organisatie van het collectief, alsnog aan de deelnemers uit te keren.

Een andere reden om als collectief een (deel van) de tarieven niet direct in een beheer-vergoeding uit te betalen, is de mogelijkheid om het budget flexibeler in te zetten. Dat kan op de volgende manieren:

- Jaarlijks een percentage van het budget benutten voor resultaatbeloning.
- Een lagere beheervergoeding per hectare, biedt mogelijkheden om meer hectares onder contract te brengen (dus eventueel meer doelsoorten én deelnemers te bedienen).
- Een hogere vergoeding voor bepaalde pakketten om deelname te stimuleren.

In de Catalogus Groen Blauwe Diensten is het tarief per beheeractiviteit inclusief de transactiekosten berekend op basis van 120%. In de SCAN-ICT is dit tarief (120%) teruggerekend naar 100%. Hiermee komt het aandeel transactiekosten binnen het tarief op 16,7%.

4. Bijzonderheden bij specifieke pakketten

Pakket 4: Legselbeheer

In de pakkettenlijst zijn twee beheervarianten binnen het pakket 4 legselbeheer uitgewerkt, waaronder het beheerpakket 4a: Nestbescherming op grasland of bouwland. Het tarief voor dit beheerpakket is, zoals alle adviestarieven van SCAN, een *maximumtarief* waarbij de beheervergoeding is gebaseerd op het zoeken en vinden van het nest van moeilijk te lokaliseren vogelsoorten en soorten die meerdere keren tot laat in het seizoen een nest kunnen maken. Afhankelijk van de te beschermen soort (en de moeite die het kost het nest te localiseren) is het aan het collectief om een verstandig tarief te kiezen.

Tabel 2: overzicht van de maximale tarieven voor legselbescherming.

	Legselbeheer	Tarief (120%)	Beheervergoeding (100%)	Transactiekosten (20%)	Eenheid
4a	Nestbescherming op grasland of bouwland	€ 152,01	€ 126,67	€ 25,33	nest

Dit zijn de kale kosten (arbeid en inkomstenderving) voor het beschermen van één nest met een nestenclave of het plaatsen van een nestbeschermer. In deze beheervergoeding zijn de kosten voor het zoeken van de nesten niet meegenomen.

Tabel 3: de kale vergoeding voor de bescherming van 1 nest op grasland dmv een nestenclave excl. de kosten voor het zoeken.

Legselbeheer	Beheervergoeding (100%)
beschermen 1 nest obv nestenclave zonder zoeken	€ 23,97

Een reële vergoeding voor het pakket legselbeheer

Het tarief dat berekend is voor het pakket 4a legselbeheer is gebaseerd op het moeilijkst vindbare vogelsoort, de veldleeuwerik, die ook nog meerdere legfels heeft gedurende het seizoen. Het is niet logisch dit tarief standaard voor alle weidevogelsoorten te gebruiken. De kale beheervergoeding voor het beschermen van één nest à € 23,97, kan gebruikt worden als een minimum bedrag voor de beheervergoeding. Het collectief heeft de vrijheid om pas achteraf, nadat alle andere beheerafspraken zijn vastgelegd, een reële inschatting te maken van de beheervergoeding voor het pakket legselbeheer. Voor deze inschatting gebruik je dan de volgende gegevens:

- Het resterende financiële budget;
- Een inschatting van de verwachte aantallen broedparen op de percelen met legselbescherming;
- De keuzes uit de beheerstrategie: de afweging tussen legselbescherming en kuikenvelden.

Indien bovenstaande afweging niet te maken is, adviseert SCAN om voor het pakket legselbeheer een beheervergoeding te rekenen die ligt tussen de €25 en €60.

Legselbeheer als onderdeel van de gebiedsaanvraag

Hoe legselbeheer in de gebiedsaanvraag meegenomen moet worden, wordt uitgelegd in de aparte notitie werkwijze legselbeheer.

Pakket 3 Plas-dras

Voor alle varianten onder het pakket 3 plas–dras is per variant de inkomstenderving meegenomen in het pakket. Dit houdt in dat het pakket nooit gestapeld kan worden met andere pakketten, maar altijd apart ingetekend moet worden.

Pakket 8 Hoog waterpeil

Het effect van het opzetten van het waterpeil op een perceel is afhankelijk van het aantal omringende sloten rond het perceel met aangepast peil en de grootte van het perceel. Op dit moment zijn er nog geen afspraken hoe de oppervlakte per beheereenheid die in aanmerking komt voor vergoeding bepaald moet worden.

Pakket 12a Baggeren met de baggerpomp

Onder paragraaf 2.5 staat uitgelegd hoe het tarief is berekend en in welke situaties dit toegepast kan worden.

Pakket 19 akkerranden: vergoeding van het zaaizaad

Het tarief voor de akkerranden is berekend op basis van de inkomstenderving voor het niet kunnen verbouwen van de reguliere gewassen. Een vergoeding van het zaaizaad bovenop de beheervergoeding is daarom niet mogelijk. Zo'n vergoeding kan alleen maar een 'activiteiten'-vergoeding zijn. Maar dan komt die voorwaarde om de hoek zeilen die zegt dat er alleen vergoed kan worden als het gaat om extra activiteiten. Oke, je zaait kruiden in, dat is extra. Maar je hoeft niet meer tarwe te zaaien of aardappels te poten (of wat je anders met die grond zou hebben gedaan). Je hoeft niet meer te schoffelen, te rooien, kunstmest te strooien enz. Dat moet er dan allemaal afgetrokken worden. In bijna alle gevallen kom je dan ongunstig uit. Het tarief is daarom berekend op basis van de inkomstenderving. De vergoeding voor het zaaizaad moet gewoon uit het reguliere tarief komen (net zoals je zonder contract ook kosten had gehad voor het zaaizaad).

Knotbomen, bomenrijen en hakhoutbeheer

De beheerpakketten voor landschapselementen met een opgaande houtige begroeiing zijn opgesplitst in twee beheerpakketten:

- Pakket 20 Hakhoutbeheer
- Pakket 21 Beheer van bomenrijen

Onder het beheerpakket 20 'Hakhoutbeheer' vallen onder andere de elzensingels en (hoge) houtwallen. Het beheerpakket 21 'Beheer van bomenrijen' omvat landschapselementen zoals solitaire bomen, knotbomenrijen, lanen en andere bomenrijen.

Voor het opstellen van een goede begroting voor het beheer van deze landschapselementen is een rekenformat opgesteld met achterdeurtarieven uitgeplitst naar verschillende varianten van beheer. In de SCAN-ICT worden alle beheerpakketten gekoppeld aan een oppervlaktemaat zodat er geen afrekening op basis van het aantal stuks hoeft plaats te vinden. Dit gaat ook gebeuren voor pakket 21.

SCAN

30-04-2015